ВТОРИ КОНГРЕС НА ГЕРМАНСКАТА АСОЦИАЦИЯ ЗА ИЗСЛЕДВАНИЯ НА ИЗТОЧНА ЕВРОПА И НА ИНСТИТУТА ЗА ИЗСЛЕДВАНИЯ НА ИЗТОЧНА ЕВРОПА КЪМ СВОБОДНИЯ УНИВЕРСИТЕТ В БЕРЛИН

(7–8.10.2024 г., Берлин)

На 7 и 8 октомври 2024 г. Германската асоциация за изследвания на Източна Европа (DGO) и Институтът за изследвания на Източна Европа (Osteuropa-Institut) към Свободния университет в Берлин, в сътрудничество с Центъра за източноевропейски и международни изследвания (ZOiS), бяха домакин на своя Втори конгрес (*ceecon24*). Той е най-големият профилиран мултидисциплинарен конгрес в немскоговорещия свят, който е организиран за първи път през 2022 г. като съвместен проект на трите научни организации. Неслучайно като място за обмен и обсъждане на резултати от научни анализи, посветени на балтийските държави, Централна и Източна Европа, Южен Кавказ и Централна Азия, е избран Берлин – градът е не само утвърден академичен център за независими изследвания, но и дом на германския опит в областта на Източна Европа.

В двата конгресни дни в осем паралелни секции бяха засегнати разнообразни теми и демонстрирани множество методологически подходи – бяха коментирани събития и процеси, свързани с отслабването на националнотериториалните държави и (пре)договарянето на националните самоопределения; беше търсен отговор на въпроса как настоящите самопозиционирания на страните от региона могат да бъдат контекстуализирани и разбрани на фона на епохални повратни моменти като 1989/91 г. Бяха предложени обяснения за ефектите от ускорената миграция и вълните от (често пъти принудителни) мигранти и бежанци (както в посока на Източна и Югоизточна Европа, така и на западноевропейските общества), за свързаните с тях прояви на ксенофобия и популизъм в приемащите общества. Общоевропейската политика на сигурност и правото бяха разгледани като защитна стена срещу злоупотребата с власт, особено по отношение на съдебната власт и медиите. Внимание беше обърнато и на актуалните динамики в семейните и поколенческите отношения

и социално-половите идентичности – българското участие в тази секция беше на Шабан Даракчи от ИФС-БАН с доклад на тема „Как „джендър“ се превърна в най-голямата заплаха в Източна Европа: антиджендър мобилизация и хетеронационална източноевропейска идентичност“.

Специален акцент на конгреса беше поставен върху руския и украинския мигрантски активизъм, върху професионалните и лични траектории на университетските преподаватели и учени, търсещи защитени пространства за работа след нахлуването на Русия в Украйна през 2022 г. В този контекст обявяването на Германската асоциация за изследвания на Източна Европа (DGO) за екстремистка организация от страна на Руското правосъдно министерство беше квалифицирано от организаторите на конгреса като директна атака срещу академична институция, респ. срещу автономността на научните изследвания. Участниците разсъждаваха върху въпроса променя ли актуалният военен конфликт разбирането за демокрация и човешки права, деформира ли и в каква посока употребите на историческите разкази в семейството и при различните поколения.

Важно място в дискусиите беше отделено на (пре)откриването на религиозната идентичност в страните от региона, на емоционалната ефикасност на религиозните символи, както и на политическите парадигми, претендиращи да рамкират и обясняват конфликти, свързани с религиозното самоопределение (българското участие в тази секция беше на Теодора Карамелска от Нов български университет и ИФС-БАН с доклад на тема „Религиозни вярвания или спиритуални потребности: религиозното поле в посткомунистическа България“).

В рамките на заключителния панел своята гледна точка към европейските политики спрямо Русия от 70-те години на миналия век насам представиха бившата президентка на Литва Далия Грибаускайте (с два петгодишни мандата на поста), френската журналистка от вестник *Монд* Силвия Кауфман и бившият посланик на Германия в Полша Арнт Фрейтаг фон Лорингховен. Те коментираха ефектите от системното подценяване на енергийната зависимост на западния свят от руските доставки на нефт и природен газ и подчертаха необходимостта от по-категорична съпротива срещу руското икономическо влияние в рамките на Европейския съюз.

Теодора Карамелска